

Ook met deze novelle rammelt dit wetsvoorstel in verschillende opzichten zodanig dat het van wijsheid zou getuigen als de regering dit terug zou trekken, maar bij gebrek daaraan zal het parlement dat moeten doen.

a) Het is vreemd dat de discussie over de strafbaarstelling van illegaliteit zich slechts concentreert op de risico's voor hen die hulp verlenen aan ongedocumenteerden, en niet op de strafbaarstelling van illegaal verblijf als zodanig. Want wat is in strafrechtelijke zin eigenlijk het doel van het opleggen van een (gevangenis)straf aan een persoon die in ons land aanwezig is zonder geldige verblijfsstatus? Eén van de fundamenteën van ons strafrechtssysteem is dat wanneer iemand een strafbaar feit pleegt en daarvoor wordt veroordeeld, hij of zij na ten uitvoerlegging van de straf (of het nu een boete, taak- of gevangenisstraf is) weer vrij en volwaardig aan het maatschappelijk leven mag deelnemen. De consequentie daarvan zou zijn dat, wanneer in de toekomst een ongedocumenteerde zou worden bestraft met bijvoorbeeld een gevangenisstraf, bij invrijheidsstelling het strafbare feit is afgedaan en betrokkene dus als het ware automatisch een verblijfsstatus verkrijgt. Dat is vast niet de bedoeling van de indieners. Consequentie is dat deze persoon na verlaten van de gevangenispoort onverminderd strafbaar is. Daarmee wordt hier de binnen het strafrechtssysteem unieke situatie gecreëerd van een strafbaar feit dat principieel niet met een straf kan worden afgedaan. Dat staat volkomen haaks op de beginselen van ons strafrechtssysteem. Wat wil deze wet nu eigenlijk? Het amendement en de toelichting wijzen er niet op dat over dit aspect is nagedacht.

b) Het wetsvoorstel is tot stand gekomen naar aanleiding van asielzoekers die na finale afwijzing van hun asielaanvraag niet meewerken aan terugkeer naar het land van herkomst. Maar de wet raakt ook andere groepen, zoals ongedocumenteerden die soms al jaren geleden langs allerlei soms dubieuze wegen naar Nederland zijn gekomen en inmiddels nauwelijks nog binding met het land van herkomst hebben, alsmede afgewezen asielzoekers voor wie een terugkeerperspectief niet bestaat, ook al zouden zij best bereid zijn daaraan mee te werken, omdat het land van herkomst hen niet meer wil opnemen. Die mensen kunnen geen kant uit. Bij strafbaarstelling zijn vooral deze laatste groepen kwetsbaar om in criminaliteit, prostitutie etc terecht te komen, daar hebben talloze hulporganisaties aandacht voor gevraagd.

c) Conclusie is dat het ongedocumenteerd in NL aanwezig zijn als zodanig niet strafbaar kan of mag worden gesteld. Echter wie na een zorgvuldige rechtsgang geen recht op verblijf heeft, heeft de wettelijke plicht tot terugkeer naar het land van herkomst. Het is onwenselijk als mensen zich aan deze plicht onttrekken en kiezen voor de illegaliteit. Dit vermindert ook draagvlak voor opvang van vluchtelingen die wél recht hebben op asiel. Ik kan mij daarom voorstellen dat onttrekking aan de

terugkeerplicht wel strafbaar wordt, maar dan biedt een gevangenisstraf geen enkele soelaas. Mits de zorgvuldigheid voldoende gegarandeerd is zou ik in dergelijke gevallen wel kunnen leven met een procedure van gedwongen uitzetting.